שאני אומר אדם טהור נכנס לשם ותלה הכא נמי נימא עורב אתא ושדא אדם דבכוונה אמרינן עורב דשלא בכוונה לא אמרינן מכדי האי ככר ספק טומאה ברה״י הוא *וכל ספק טומאה ברה״י ספקה טמא משום דהוי דבר שאין בו דעת לישאל *וכל דבר שאין בו דעת לישאל בין ברה״ר בין ברשות היחיד ספקו טהור ואב״א הכא בטומאה דרבנן *דיקא נמי דקתני מדף כדכתיב °עלה נדף: [ויקרא כו] וחכ״א לא כדברי זה ולא כדברי כו׳: ת״ר וחכ״א לא כדברי זה ולא כדברי זה לא כדברי שמאי שלא עשה סייג לדבריו ולא כדברי הלל שהפריז על מדותיו אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה *כיצד בדקה עצמה באחד בשבת ומצאת טהורה וישבה שני ושלישי ולא בדקה ולרביעי בדקה ומצאה טמאה אין אומרים תטמא מפקידה לפקידה אלא מעת לעת ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת כיצד בדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה וישבה לה שניה ושלישית ולא בדקה ולרביעית בדקה ומצאה טמאה אין אומרים תטמא מעת לעת אלא מפקידה לפקידה פשיטא כיון דבדקה עצמה בשעה ראשונה ומצאת טהורה לא מטמינן לה מעת לעת איידי דתנא מעל״ע ממעטת על יד מפקידה לפקידה תנא נמי מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת אמר רבה מאי טעמייהו דרבנן אשה מרגשת בעצמה א״ל אביי אם כן תהא דיה שעתה ורבה *לחדודי לאביי הוא דבעי אלא מאי טעמייהו דרבנן כי הא דאמר רב יהודה אמר שמואל *חכמים תקנו להן לבנות ישראל שיהו בודקות עצמן שחרית וערבית שחרית להכשיר טהרות של לילה וערבית להכשיר טהרות של יום וזו הואיל ולא בדקה הפסידה עונה מאי עונה עונה יתירה א״ל רב פפא לרבא והא זימנין משכחת לה ג׳ עונות במעת לעת השוו חכמים מדותיהן שלא תחלוק במעת לעת (א) איבעית אימא *שלא יהא חוטא נשכר מאי בינייהו איכא בינייהו דאתניסה ולא בדקה: כל אשה שיש לה וסת [וכו׳]: לימא מתני׳ ר׳ דוסא היא ולא רבנן*) דתניא *ר״א אומר ארבע נשים דיין שעתן בתולה מעוברת מניקה וזקנה *ר׳ דוסא אומר כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר׳ דוסא אלא שלא בשעת וסתה אבל בשעת וסתה מודו ליה ומתניתין בשעת וסתה ודברי הכל מכלל דר׳ דוסא אפילו שלא בשעת וסתה אמר מאן תנא להא דת״ר אשה שיש לה וסת כתמה טמא למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה מעת לעת נימא רבנן היא ולא רבי דוסא אפילו תימא רבי דוסא ע״כ לא פליג רבי דוסא עלייהו דרבנן אלא בשעת וסתה אבל שלא בשעת וסתה מודי להו ומתניתין בשעת וסתה ור׳ דוסא היא

וברייתא

*) [משום פלוגתא דר׳ דוסא ליכא למתנה שפיר גרסי׳ דתניא]

שאני אומר כו׳. אבל בקופה הא נמצא שרץ לתוכה ושעת מציאתה טמאה היא: עורב אייתי ושדא. לאחר שטלטל הקופה לזוית אחרת ובזוית הראשונה לא היה: מכדי האי ככר ספק טומאה הוא. ספק נגע ספק לא נגע אבל אקופה לא פריך דהא לא איתחזיק טומאה בזוית של בית הראשון. וכי היכי דפריך אככר מצי למיפרך אמחט ואמטלית ולשנויי כדמשני: שאין בו דעת לישאל. אם נגע אם לא נגע: ספקו טהור. דהא (ב)קיימא לן ספק טמא ברה״י משום דגמרינן מסוטה שסוטה יש בה דעת לישאל אם נטמאה אם לאו: בטומאה דרבנן. כגון הנך מעלות דחומר בקדש (חגיגה כ:) בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה (שם יח:) ומש״ה אפילו ברה״י ספקו טהור: עלה נדף. דבר הקל ה״נ טומאה קלה. אית דאמרי מדף עליונו של זב ושבוש הוא דעליונו של זב מטמא אדם מן התורה בפרק בנות כותים (לקמן דף לג:) נתקו הכתוב מטומאה חמורה לטומאה קלה לומר לך דאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין ומעיקרא כי אותביה הכי הוה ס״ד דעליונו של זב הוא: שהפריז. *שהגדיל והרחיב מדתו (ג)שטמאה למפרע מפקידה לפקידה: איידי דתנא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה. דאיצטריך למיתניה דלא תימא עם סילוק ידיה ראתה באחד בשבת תנא נמי כו׳: מאי טעמא דרבנן. מאי האי שיעורא דמעת לעת דבשלמא מפקידה לפקידה דהלל ניחא דשמא עם סילוק ידיה ראתה אלא מעת לעת מאי שיעורא הוא: אשה מרגשת בעצמה. ואם איתא דעם סילוק ידיה ראתה הות מרגשת: אם כן. דאשה מרגשת: תהא דיה שעתה. ואפילו מעת לעת אמאי מטמא למפרע: חכמים תקנו להן וכו׳. מתני׳ היא (לקמן יא.) פעמים היא צריכה להיות בודקת כו׳: שחרית. להכשיר טהרות של לילה להוציא מכלל ספק טומאה שאם תמצא טהורה תדע שלא ראתה בלילה ולכשתמצא ערבית טמאה יטמאו אלו מספק: וזו. שבדקה עכשיו ומצאה טמאה והרי ימים רבים שלא בדקה: הפסידה עונה. כל טהרות שנתעסקה בהן בעונה הזאת הפסידום: מאי עונה. הרי שתי עונות הן היום והלילה דהיינו מעת לעת כגון אם מצאה ערבית טמאה הפסידה כל טהרות של יום ושל אמש: ומשני עונה יתירה. הפסידום משום קנס שהרי הפסידה טהרות של אמש משום קנס אבל טהרות של יום לאו קנס הוא דאי נמי בדקה שחרית ומצאתה טהורה וערבית ומצאתה טמאה הפסידה טהרות של יום דהיינו מפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת: ג׳ עונות. כגון אם לא בדקה ימים רבים ובדקה בצהרים דמטמאין לה מעת לעת דהוו להו ג׳ עונות היום ואמש ואתמול למפרע עד צהרים והשתא קנסינן לה שתי עונות ורבנן חדא הוא דקנסו ותו לא: ומשני חכמים השוו מדותיהם שלא תחלוק במעת לעת. זמן קבוע ושלוט נתנו לה למפרע ואפילו עשתה אותו זמן מג׳ עונות כגון שבדקה בצהרים ולא בדקה שחרית ואמש לא רצו לגרוע ולמעט זמנה הקבוע לה אלא פסקו דבריהם שלא תתן דברים לשיעורין: אב״א. להכי מטמאין לה מצהרים דאתמול דאי אמרת לא נקנס אלא עונה יתירה נמצא חוטא נשכר דאילו זו שלא בדקה עצמה ימים רבים ובדקה לה היום שחרית היתה נקנסת מעת לעת שלם ומפני שאיחרה עד הצהרים והוסיפה לחטוא לא תפסיד אלא לילה וחצי יום: דאיתניסה. שנאנסה שחרית ולא בדקה לאשמעינן דחוטא נשכר ליכא דהא נאנסה לישנא דלא תחלוק איכא: ד׳ נשים דיין שעתן. מפני שדמיהן מסולקים ואין דם מצוי בהן: בתולה. בתולת דמים שלא ראתה דם מימיה ואפילו היא נשואה קרי לה בתולה והכי מפרש במתני׳ (לקמן ז:) [שם:] רבי דוסא אומר כו׳. ופליגי רבנן בעלמא עליה: אלא שלא בשעת וסתה. דכיון דראתה שלא בזמנה איכא למיחש דלמא מקמי הכי הוה דהא ליכא למימר אורח בזמנו בא: כתמה טמא למפרע. עד שעת הכבוס. אף על גב דבראייתה דיה שעתה מטמאין כתמה למפרע דהא אשכחינן בראיה טומאה למפרע שאם תראה שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע: לימא רבנן היא. דאמרי שלא בשעת וסתה מטמאה למפרע:

ולוקמא

ואיבעית אימא בטומאה דרבנן · לא בא לתרץ דאפילו אי הוי דבר שיש בו דעת לישאל דאתי שפיר דמה לו לתרץ זה כיון דאמת הוא דככר ומדף אין בהם דעת לישאל אלא מתרץ אפי׳ אין לתלות באדם טהור כמו בנפילה לפי שהנפילה קרובה טפי כמו שסובר המקשה אפ״ה אתי שפיר דאיירי בטומאה דרבנן ואיירי בבגדי עם הארץ לפרושים ורש״י פי׳ בבגדי פרושים דהוי מדרס לאוכלי תרומה ונראה שסובר שמתחלה בא לתרץ אפי׳ בשיש בו דעת לישאל ולכך לא רצה לפרש בבגדי ע״ה לפרושים משום דהתם לא הוו מקלינן כדאמרינן בשבת פ״ק (דף טז:) דעל ו׳ ספיקות שורפין את התרומה וחשיב בגדי ע״ה דעל ודאי מגען שורפין ועל ספק מגען תולין (וחשיב בגדי ע״ה) :

[ולפי שיטתו היה יכול לפרש דס״ד דמקשה דמדף היינו בגדי עם הארץ ושמא לא פירש כן משום דבת״כ קרי מדף עליונו של זב וכן במסכת זבין פ״ה [מ״ב] ובעדיות פ״ו [מ״ב] :]

כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה · תימה למה הפסיק ושנה המשמשת בעדים ה״ל למיתני מיד כיצד דיה שעתה וי״ל דקמ״ל אע״ג דיש לה וסת צריכה לשמש בעדים כדאמר בגמרא אע״ג דתנן לקמן (דף יא.) אע״פ שאמרו דיה שעתה צריכה להיות בודקת (ד) הכא הגא ליה לאשמועינן דאותה בדיקה חשובה היא לתקן מעת לעת דהוי תלום כדאמרי׳ בגמרא ולקמן פריך בג׳ נשים דדיין שעתן והא דמשמע הכא דאפי׳ אותן דדיין שעתן צריכין בדיקה ובשלשה בעת תשמיש (לקמן דף לח:) תנן דכל י״ח שבין נדה לנדה הרי היא בחזקת טהרה ומפרש בגמרא דאינה צריכה בדיקה ואפ״ה קאמר התם דממעטת מעל״ע בע״ה (ה) לפרש לשם :

וברייתא

נר מצוה

טו א מיי׳ פט״ו מהל׳ שאר אבות הטומאות הלכה ח:

טז ב מיי׳ שם פט״ז הלכה ג [ופט״ז הלכה ח]:

יז ג מיי׳ פ״ו מהלכות מטמאי משכב ומושב הלכה ג ע״ש בכ״מ וספר׳ רס״י בשם לחם יהודה :

יח ד מיי׳ שם פ״ג הלכה ד :

יט ה מיי׳ פ״ד מהלכות מטמאי משכב ומושב הלכה ז סמג לאוין קיא :

[עיין בתוספות דלעיל ב׳]

תוספי הרא״ש

משום דגלים ליכא סבירא כולי האי שיש להם פרוזה בשוקות * וי״ל דכל הני נינהו דאיכא למיחלי בטומאה כגון בפתור כגון מתם עם הארץ אבל תינוק חק דהוא כשלמא פרוש חושש שלא יטמא הגבר התינוקות אלא סיבא אמר : בטומאה דרבנן * פרש״י מהן הנך מעלות דחומר בקדש בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה ומה שלא פירש בגדי עם הארץ מדרס לפרושי׳ משום דבההיא שרצוי׳ תרומה כדאמרי׳ פ״ק דשבת על ו׳ ספיקות שורפין את התרומה * על ספק בגדי עם הארץ וכיון דשורפין עלייהו תרומה לא מקלינן בה לתלות באדם טהור ולפי סברא זו לא היה צריך רש״י לפרש בתחלת הסוגיא וס״ד דמדף הוי עליונו של זב דהוא מדאורייתא שהיה יכול לומר וס״ד דהיינו בגדי עם הארץ דטמא לא פי׳ כן אלא משום דבת״כ קרי לעליונו של זב מדף * ותנן נמי בפ׳ ובין פ״ה והמדף מטלטלין והכמ׳ עריות פ״ג שרצי׳ ששה משכב ומושב מתחתיו לטמא אדם לטמא בגדים ועל גביו מדף לטמאות אוכלין ומשקין : שהפריז * בוי״ן כמו פרזות תשב ירושלים ואי גרס הפריז בג״ן יש לפרש לשון גודל כמו ספרין של שרוב בגרוש נשק וכמו פגרנא ליחמי : כיון דרבנן בגזות לשתי׳ וא הותנא המנית פירות מפריש עליהן תרומות ומעשרות מפות לאות מפריש עליהן מעשר שני מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואם אבדו הרי זה חושש מעת לעת בין למ״ד בגמ׳ מעת לעת של בריקה בין למ״ד מעת לעת של הנחה לא שייך למיפרך מ״מ דעם סילוק ידו לא שכיח דמיתברי והלכך הוצרכו חכמים ליתן שיעור כפי הנראה בעיניהן : כל אשה שיש לה וסת דייה שעתה׳ סדר המשנה ק״ק דמעיקרא הוה ליה למיתני המשמשת והדר כיצד ולהוא ליתנא דמפרש בגמ׳ והמשמשת נידוא דקאי אבל אשה שיש לה וסת או נמי תקנו לדברי חכמים בעי לאשמועינן דלא איירי אלא באשה שאין לה וסת :

ברייתא

מוסף רש״י

לחדודי לאביי. כדי שישאל (חולין מג:) שישיב לו מה שהשיב (ברכות לג:).

[חולין ט:]

[לקמן ה: סוטה כח:]

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ואיבעית אימא שלא יהא חוטא: (ב) רש״י ד״ה ספקו טהור דהא דקי״ל: (ג) ד״ה שהפריז וכו׳ פירש שטמאה למפרע: (ד) תוס׳ ד״ה כל אשה וכו׳ להיות בודקת כו׳ הכא: (ה) בא״ד לפרש לשם · נ״ב בדף לו ע״ש וסוגיא :

גליון הש״ס

רש״י ד״ה שהפריז שהגדיל והרחיב · כמו פרזות תשב ירושלים (זכריה ב׳) רש״י ובנ״מ שם: ד״ה מפרין :

[ברכות לג: וש״נ]

[יבמות לב: וש״נ]

לקמן ד׳

[לקמן ה.]

מוסף רש״י (שייך לדף ב ע״ב) מקוה שנמדד ונמצא חסר. שהיה בחזקת שלם ונמדד לאחר זמן ונמצא חסר (גיטין לא:). כל טהרות שנעשו על גביו. בכלים שהטביל בו (קדושין עט.) כל טומאות וטהרות שנטמאתו נכן בכלים ואנשים שטבלו מטומאתן באותו מקוה מעולם (גיטין שם). בין ברשות היחיד. בין שהמקוה ברשות היחיד, דקי״ל ספק טומאה ברה״י ספיקו טמא, בין ברשות הרבים. דקי״ל ספיקו טהור, הכא טמא, דלא אמרינן ספק טומאה ברשות הרבים טהור, היינו ספק נגע ספק לא נגע, דליכא למימר לא נגע, אבל זה שהיה טמא ודאי ואומר לא נטהרו בטבילת ספק אל מטהרו מספק (שם). היה בודק את החבית. תמיד שלא תחמיץ, והניח אותה סמכים להיות מפריש עליה תרומה והולך. כלומר להיות סומך עליה בהפרשת תרומותיו, כשבא לשתות מאה לוגין טבל במקום אחר אומר הרי שני לוגין בחבית פלונית תרומה על מאה לוגין הללו וכן עושה תדיר, ואחר כך נמצא חומץ. ואין ידוע מאימתי החמיצה וכל תרומה שסמך עליה משהחמיצה לא תיקן, דקסבר יין וחומץ שני מינין הן (קדושין עט.). כל ב׳ ימים ודאי. גרסינן, ולא גרסינן הראשונים, אמוראי פליגי בה בב״ב (צו.) איכא למ״ד כל ג׳ ימים הראשונים שאחר הבדיקה שבדקה ומצאה יין הרי היא בחזקת יין ודאי וכל טבלים שעלה תרומתן בה באותן ג׳ ימים מתוקנים הן, מכאן ואילך ספק והוי״ל תרומה ליאכל לכהנים ויאסר לזרים, דשמא כבר החמיצה ולא היתה תרומה, ואיכא למ״ד כל ג׳ ימים שלאחר בדיקה זו האחרונה שמצאה חומץ הרי היא בחזקת ודאי חומץ, ואם עשאה באותן ג׳ ימים תרומה על מקום אחר אינה תרומה ומותרת לזרים אם יתקננה מטבלה, דלא הוי חומץ גמור בפחות מג׳ ימים, וזו שמצאה חומץ בידוע שלשה ימים יש שנתקלקלה (שם. ועי׳ רשב״ם ב״ב שם). מכאן ואילך. מג׳ ולמפרע, ספק. והוי תרומה ליאכל לכהנים ויאסר לזרים (קדושין שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones